

LAUDÁCIÓ

Domonkos Béla Magyar Örökség díj kitüntetéséhez

Domonkos Béla szobrászművész olyan rögzös, nehéz, olykor kilátástalan, de teljesítményekben bővelkedő utat járt be az igazi művésszé válás során, mely sok vonatkozásában hasonlít az általa megmintázott földrajzi felfedező utazók sorsához.

Az élet nem volt kegyes hozzá. Kispesten született 1934. február 25-én. A II. világháború idején, Kispesten egy bombatámadás következtében veszítette el édesapját. Szövőmunkás édesanyja özvegyen nevelte négy gyermekét. A művész félárvaként megismerte a nélkülözéseket, s tudta, hogy csak önmagára számíthat. Lépésről lépésre, önerőből, hatalmas erőfeszítések és lemondások árán építette ki sajátos, eredeti művészi világát.

A család 1935-ben Érdre költözött. A kezdetekre úgy emlékeznek vissza, hogy az Érd-Tétényi-fennsík mészkőbányáiból előkerült fehér kövekből gyermekként fejeket faragott, szinte ösztönösen álmodta, formálta azt a világot, amelyben maga is élt.

Domonkos Béla mintázó készségével, bámulatos formaérzékével hamar kitűnt. Fiatalon eldöntötte, hogy egész életét szobrok készítésének szenteli.

Losonci Miklós művészettörténész, főiskolai tanár „*Domonkos Béla életútja*” című művében 1989-ben így vélekedett: Jellemző a felvételi vizsgák a már akkor is érvényes vakságára, hogy bár mintázó készsége rendkívüli, hiába jelentkezett többször is a Képzőművészeti Főiskola Szobrász szakára, nem vették föl. Szobrász lett főiskola nélkül is, ebben segítette, támogatta Pátzay Pál.”

Pátzay Pál hatása meghatározó volt Domonkos Béla munkásságának elindításában. A mester szeretettel fogadta a szerény, de a céljaiért küzdeni tudó fiatalembert. Felismerte tehetségét, tisztelte szorgalmát és segítette.

Domonkos Bélát mindig élénken foglalkoztatta a természet és az ember ábrázolásának örök kérdése. Érdi alkotói birodalmában, két keze munkájával, családjának segítségével felépített műtermében az ország minden részéből elzarándokolnak tisztelői, s munkáit nemcsak ismerik, hanem országszerte megbecsülik.

Remek állatszobrai, magyar vizslát, vaddisznót, szarvast, viaskodó szarvasbogarakat ábrázoló alkotásai több ízben arattak méltán megérdemelt sikereket, hazai és külföldi kiállításokon.

A nem hétköznapi képzelőerővel megáldott, de az élet realitásához ragaszkodó művész soha nem szakadt el a valóságtól. Munkáit mindig a klasszikus hagyományok tisztelete, az anatómiai tudás, a kitűnő megfigyelőképesség jellemezte.

Érdi műterme „*mesebeli tündérbirodalom*,” ahonnan varázslatos művek kerülnek ki, s jutnak el mindenhová, ahol az emberek fogékonyak a szépre.

Domonkos Béla szobrai és domborművei, az ország minden táján a szépséget, harmóniát, az életörömet és a múlt értékeit, az alkotó ember teljesítményének tiszteletét tükrözik. A helytállás bronzba varázsolt jelképei a megbízhatóság és a hitelesség egész életművére jellemző. Ez is a magyarázata népszerűségének.

Az emberek szeretete és bizalma nyilvánul meg abban, hogy számos szobra önkéntes felajánlásokból, közadakozásból készült el.

Kisplasztikai, érmei eljutottak Kanadába, az USA-ba, Angliába, Németországba, Svájcba, Ausztráliába, Thaiföldre, Erdélybe, Norvégiába, Kínába, Tajvanra, Indiába, ahol kulturális intézményekben, múzeumokban, könyvtárakban szereztek hírnevet a művésznek.

Domonkos Béla számára ösztönző és megtermékenyítő erőt jelentettek a magyar történelem és kultúra nagy alakjai. A történelmi személyiségeken kívül a szabadságért küzdő és száműzetést vállaló II. Rákóczi Ferenc portréja egy művész hitvallása, mely a kezdeteket jelenti, de már sejteti azt a jövőt, melyet további alkotások, Kodály Zoltán, Németh László, Petőfi Sándor, Szendrei Júlia, Szepes Gyula, Babits Mihály, Eötvös József szobrai jeleznek.

A felvételi vizsgák kudarcra nem csökkentették, hanem inkább megsokszorozták Domonkos Béla energiáit. Évtizedek fáradhatatlan munkájával bizonyította be, a sorsfordító erőpróbák nem egy-egy személy pillanatnyi hangulatától befolyásolt, szubjektív döntésétől függenek.

Mentora, Pátzay Pál, olyan meggyőzőnek tartotta tanítványa műveit, hogy jó szívvel állt ki mellette.

A művészettörténész, Losonci Miklós, így vélekedett: *„Bizony ez Pátzay ajánlása - aki a XX. század magyar szobrászatának Medgyessy, Beck Fülöp mellett egyik legnagyobb alakja és mértéke - felér egy jeles főiskolai diplomával.”*

Domonkos Béla fáradhatatlanul alkot, éjt-nappallá téve dolgozik. Az ország minden részéből megkeresik, Veszprémtől, Kapuvárig, Nagykanizsától Fertőszentmiklósig, Bicskétől Kiskunmajsáig mindenütt láthatók köztéri alkotásai. Lakhelyén, Érden és környékén, Tárnokon, Sósúton, Ercsiben az értékek legfontosabb fokmérője egy-egy Domonkos-dombormű vagy szobor.

Számára nincs kis feladat, vagy nagy feladat. Egy érem megformálására éppen olyan figyelmet fordít, mint egy teljes alakú bronzszobor elkészítésére. Az egyetlen szempont a hitelesség, a minőség, melyből egy fikarcnyit sem enged, ma is olyan lelkesedéssel kezd meg egy munkát, mint az első próbatételekre készülő ifjak.

Sok-sok önzetlen ember hozzájárulásával a Magyar Földrajzi Múzeum kertjében hoztuk létre ezt a szoborpanteont, elsősorban Domonkos Bélának és Érd városának köszönhetően.

Érden az aradi vértanúk emlékműve, az 1945-ben elhurcoltak emlékműve évről évre közösségi események, ünnepélyes megemlékezések színhelye. Domonkos Béla számos műalkotása közösségteremtő erővé vált, az összetartozás érzését sugallja, láthatatlan érzelmi szálakkal köti össze az embereket, s ez a legtöbb és a legszebb, amit egy szobrászművész adhat a világnak.

Dr. Kubassek János
Magyar Földrajzi Múzeum
igazgató